

Beleidsregels Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O) Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandig Ondernemers (TOZO) gemeente Leeuwarden

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Leeuwarden;

gelet op:

titel 4.3 van de Algemene wet bestuursrecht;
artikel 8b Participatiewet

Als in uitwerking van:

Handhavingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ 2015
artikel 78f Participatiewet;

overwegende dat:

het college het wenselijk vindt dat bij de beoordeling over misbruik en oneigenlijk gebruik van de ontvangen Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandig Ondernemers (TOZO) een afweging wordt gemaakt in de kosten en baten;
het daarom wenselijk is voor dit doel aparte, tijdelijke, beleidsregels vast te stellen;

b e s l u i t

vast te stellen de navolgende beleidsregels:

Beleidsregels Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O) Tijdelijke Overbruggingsregeling Noodzakelijke Kosten (TOZO) gemeente Leeuwarden

Deze beleidsregels zijn vastgesteld op 22 maart 2022.

Toelichting Beleidsregels M&O TOZO gemeente Leeuwarden

Artikel 2. Controle vooraf

In artikel 2 wordt aangegeven hoe de controle op de rechtmatigheidseisen bij de aanvraag heeft plaatsgevonden. Het karakter van de Tozo als noodmaatregel rechtvaardigt dat er hierbij meer restricties zijn aanvaard dan bij reguliere omstandigheden gebruikelijk zou zijn. Daarnaast zijn daarbij ook de kosten en baten van belang. Dit betekent dat er keuzes mogen worden gemaakt voor wat betreft de inzet van mensen en middelen; alle risico's volledig beheersen is immers vaak te kostbaar. Zeker gezien de omvang van de Tozo-verstrekingen en de snelheid waarmee de Tozo-regeling moest worden uitgevoerd. Dat is ook de reden dat er na de persconferentie van 17 maart 2020 voor is gekozen een zelfgemaakt aanvraagformulier online beschikbaar te stellen voor het aanvragen van Tozo 1. Vanaf Tozo 2 is gebruik gemaakt van het aanvraagformulier wat is ontwikkeld door Centric.

Artikel 3. Controle achteraf

Controle achteraf vindt plaats naar aanleiding van signalen van het Inlichtingenbureau en signalen van de medewerkers. De controles zijn gericht op onderzoek naar de feitelijke situatie van de ondernemer en zijn voornamelijk bedoeld om opzettelijk misbruik op te sporen. Ingrijpende onderzoeksmethodes worden slechts ingezet wanneer voldaan wordt aan het subsidiariteits- en proportionaliteitsbeginsel. Een huisbezoek wordt bijvoorbeeld slechts ingezet indien er concrete signalen zijn die erop wijzen dat de ondernemer niet alleenstaand is zoals opgegeven, maar samenwoont met een partner én indien er geen minder ingrijpende manier is om de woonsituatie te controleren. Bij een huisbezoek wordt het toetsingskader voor huisbezoeken in acht genomen. Bij controle en communicatie blijven de door de ondernemer opgegeven situatie en diens goede intenties daarom leidend, tot het tegendeel is gebleken.

Beschrijving onderzoek bij controle achteraf:

- Dossieronderzoek. (BRP, Suwinet, bedrijfsgegevens Kvk, bankrekeningen, witte inkomsten, onderzoek uitkeringsadministratie).
- Verzending schriftelijk verzoek om aanvullende gegevens. (Bijv. belastingaangiftes, jaarstukken, vragen over bedrijfsactiviteiten, overige inkomsten en woonsituatie. De vragen zullen deels voortvloeien uit het signaal dat aanleiding geeft voor de controle.
- Verzending tweede schriftelijk verzoek bij uitblijven reactie of onvolledige reactie (hersteltermijn).
- Start aanvullend vervolgonderzoek indien er aanknopingspunten zijn van misbruik of oneigenlijk gebruik. (opvragen documenten bij derden (vordering), huisbezoek, indien noodzakelijk en proportioneel; waarnemingen ter plaatse en buurtonderzoek. Het aanvullend vervolgonderzoek richt zich primair op: het niet melden van inkomsten uit loon of uitkering, verblijf in het buitenland, de feitelijke woonsituatie die niet overeen komt met de opgegeven woonsituatie of inschrijving BRP).

Screening Inlichtingenbureau

Het ministerie van SZW heeft het Inlichtingenbureau gevraagd een informatieproduct te ontwikkelen voor de tijdelijke Tozo-regeling. Het product is bedoeld om de aanvullende uitkering aan ondernemers te controleren. Sinds de start van het product Tozo controle in augustus 2020, zijn er gegevens van het UWV, de Belastingdienst, de KvK, de DUO, het Rvlg, de DJI en het CJIB toegevoegd.

Uwv : signaal of de aanvrager tijdens de Tozo periode inkomsten had uit loondienst, een sociale verzekering of pensioen. Signaal of de partner inkomsten had vanaf Tozo 2 periode.

Duo : signaal of de aanvrager en/of eventuele partner studiefinanciering ontvangen hebben gedurende de Tozo uitkering.

Rvlg : Signaal of er een onregelmatigheid is geconstateerd in de BRP inschrijving tijdens de Tozo periode.

Belastingdienst : Signaal of de Tozo aanvrager aan het urencriterium voldeed volgens zijn IB aangifte 2019.

KVK : Signaal of er een onregelmatigheid is geconstateerd in de KvK inschrijving tijdens de Tozo periode.

DJI/CJIB : Signaal of de Tozo aanvrager en/of eventuele partner gedetineerd zijn geweest of voortvluchtig veroordeeld waren gedurende de Tozo periode.

Artikel 4. Terugvordering en sancties

In artikel 4 wordt aangegeven in welke situaties wordt afgeweken van het terugvorderings- en sanctiebeleid zoals dat is vastgesteld op grond van de Participatiewet:

- Kinderalimentatie als onderdeel van het netto-inkomen.
De minister heeft in de Kamerbrief Min SZW d.d.13 okt 2020 gemeentes opgeroepen om ruimhartig maatwerk toe te passen bij het korten van inkomsten uit kinderalimentatie en af te zien van terugvordering op grond van artikel 58 lid 2 juncto lid 8 PW. Dit advies volgt de gemeente.
- Bruto terugvordering teveel verstrekte TOZO, anders dan als gevolg van schending van de inlichtingenplicht.

In afwijking van het reguliere terugvorderingsbeleid worden vorderingen Tozo die niet het gevolg zijn van schending van de inlichtingenplicht bruto teruggevorderd (inclusief belasting en premies). Dit is in lijn met de werkwijze van de omliggende gemeenten waarvoor de Tozo ook wordt uitgevoerd. Door af te wijken van het reguliere terugvorderingsbeleid wordt voor alle gemeenten dezelfde werkwijze gehanteerd. Het bruto terugvorderen leidt niet tot financieel nadeel voor de ondernemer, omdat een bruto terugbetaling bij de belastingaangifte in het volgende jaar als 'negatief inkomen' opgegeven kan worden en dan leidt tot een belastingteruggaaf.

Als een vordering wordt terugbetaald in hetzelfde jaar als deze is ontstaan of het kan betrokkene niet worden verweten dat de vordering niet in hetzelfde jaar wordt terugbetaald, blijft de vordering netto. De Centrale Raad van Beroep heeft bepaald dat de sociale dienst niet bruto maar netto moet terugvorderen, indien de betrokkene niet verweten kan worden dat de vordering is ontstaan, en niet verweten kan worden dat de vordering niet reeds is voldaan in het kalenderjaar waarop deze betrekking heeft.

Waar mogelijk zal er bij een terugvordering zoveel mogelijk worden verrekend met nog uit te keren bedragen.

- Alleen boeteonderzoek bij opzettelijke schending van de inlichtingenplicht.
Op grond van de Participatiewet bestaat de verplichting om een boeteonderzoek uit te voeren als de inlichtingenplicht van artikel 17 Participatiewet is geschonden. Bij de boete-overweging wordt rekening gehouden met de individuele omstandigheden van de zelfstandige. Bij de Tozo vindt er alleen een boeteonderzoek plaats als er sprake is van opzettelijke fraude. Hiermee houden we rekening met het feit dat veel zelfstandigen zonder kwade bedoelingen ergens iets zijn vergeten door te geven. Bij de terugvorderingsprocedure blijkt uit het dossier vaak al of er aanwijzingen zijn van opzettelijke fraude. Met deze beleidskeuze houden wij ook rekening met het feit dat de rijksvergoeding voor de uitvoeringskosten Tozo beperkt en uniform is (€ 450,- per aanvrager) en geen rekening houdt met aanvullende onderzoekskosten, terwijl een boete-onderzoek door een boete-ambtenaar al gauw enkele honderden euro's kost en in de meeste gevallen leidt tot een zeer beperkte boete. Dit betekent niet dat de terugvordering niet gebruteerd kan worden. Door geen boete-onderzoek uit te voeren, wordt betrokkene al financieel tegemoetgekomen. Er is geen reden om daarnaast de af te dragen loonheffing niet terug te vorderen. Daarnaast kan er belasting terug worden ontvangen van de betaalde loonheffing door aangifte te doen bij de belastingdienst. In de terugvorderingsbeschikking wordt klant daarop gewezen.

Artikel 1. Begripsbepalingen

In deze beleidsregels wordt verstaan onder:

1. Wet: Participatiewet.
2. College: college van burgemeester en wethouders van de gemeente Leeuwarden.
3. TOZO: Tijdelijke Overbruggingsregeling Noodzakelijke Kosten.

4. m&o; misbruik en oneigenlijk gebruik.
5. IB-signaal: signaal inlichtingenbureau over eventueel misbruik en oneigenlijk gebruik.
6. BBZ: Bijstand Besluit Zelfstandigen.
7. Tijdvak Tozo:
 - Tozo 1: aanvragen vanaf 1 maart tot 1 juni 2020;
 - Tozo 2: aanvragen vanaf 1 juni 2020 tot 1 oktober 2020;
 - Tozo 3: aanvragen vanaf 1 oktober 2020 tot 1 april 2021;
 - Tozo 4: aanvragen vanaf 1 april 2021 tot 1 juli 2021;
 - Tozo 5: aanvragen vanaf 1 juli 2021 tot 1 oktober 2021.

Artikel 2. Controle vooraf

De controle op de rechtmatigheidseisen heeft bij de aanvraag TOZO plaatsgevonden op de volgende manier:

- Verificatie van identiteit middels DigiD en aanleveren id-bewijs door klant;
- Verificatie bankrekeningnummer middels aanleveren kopie bankpas/bankafschrift;
- Eigen verklaringen van de ondernemer over inschrijving Kamer van Koophandel, het opgegeven verwachte inkomen in de periode waarover bijstand wordt gevraagd, en verklaring urencriterium;
- Kostenoverzicht en de-minimusverklaring (bij aanvraag bedrijfskredieten);
- Gezamenlijke aanvraag partners met aanvaarding hoofdelijke aansprakelijkheid.
- Verificatie woonplaats via BRP
- Verificatie leeftijd via id-bewijs en BRP
- Verificatie gezinssamenstelling via BRP
- Eigen verklaring inzake noodzaak (financieel geraakt door Covid)
- Eigen verklaring inzake rechtsvorm
- Eigen verklaring inzake relevante vergunningen

Artikel 3. Controle achteraf

Onderzoeken ter controle achteraf vinden plaats naar aanleiding van:

1. Signalen van het Inlichtingenbureau op basis van screening van de gehele Tozo-populatie op een aantal fundamentele rechtmatigheidseisen.
2. Signalen op basis van eigen medewerkers die tijdens de behandeling constateren dat er mogelijk sprake is van misbruik of eigenlijk gebruik.
De controle op de rechtmatigheidseisen bij de controle achteraf wijkt op de volgende punten af van de controle op de rechtmatigheid van een 'normale' bijstandsuitkering (of BBZ-uitkering):
 1. Winst uit onderneming wordt berekend over de periode van een jaar. Uitgegaan wordt van hetgeen klant verklaard heeft te hebben verdiend.
 2. Wanneer er sprake is van een DGA salaris ontvangen uit een eigen BV dient de klant gevraagd te worden naar de daadwerkelijke inkomsten. Bij de vaststelling van de hoogte van de inkomsten kan uitgegaan worden van de verklaring van de klant. In aanvulling op lid 3 kan de melding ook gedaan worden bij de (huis)arts, medisch specialist, jeugdarts, Gecertificeerde Instelling of Rechtbank.
 3. Er wordt uitgegaan van de leefvorm zoals deze wordt aangegeven op het aanvraagformulier, tenzij betrokkene later andere informatie verstrekt.
 4. Inkomsten uit loon of uitkering worden nader gecontroleerd als het verschil tussen de feitelijke inkomsten en de gemelde inkomsten per maand hoger is dan het kruimelbedrag. Er is sprake van een kruimelbedrag wanneer elke maand het ten onrechte verstrekte bedrag aan uitkering voor een alleenstaande niet meer bedraagt dan € 80,00 voor een alleenstaande en € 120,00 voor een gehuwde. Of wanneer het totaal ten onrechte verstrekte bedrag aan uitkering niet meer bedraagt dan € 240,00.

Artikel 4. Terugvordering en sancties

In onderstaande situaties wordt afgeweken van het terugvorderings- en sanctiebeleid zoals dat is vastgesteld op grond van de Participatiewet:

- Bij het korten van inkomsten uit kinderalimentatie wordt ruimhartig maatwerk toegepast en er wordt afgezien van terugvordering op grond van artikel 58 lid 2 juncto 8 Participatiewet. Kinderalimentatie als onderdeel van het netto-inkomen. De minister heeft in de Kamerbrief Min SZW d.d. 13 okt 2020 gemeentes opgeroepen om ruimhartig maatwerk toe te passen bij het korten van inkomsten uit kinderalimentatie en af te zien van terugvordering op grond van artikel 58 lid 2 juncto lid 8 PW. Bureau Zelfstandigen Fryslân volgt dit advies.
- Vorderingen Tozo die ontstaan doordat de TOZO, anders dan als gevolg van schending van de inlichtingenplicht, ten onrechte of tot een te hoog bedrag verleend worden bruto teruggevorderd (inclusief belasting en premies). Alleen wanneer de debiteur in hetzelfde jaar waarin teveel uitkering is verstrekt het bedrag terugbetaalt, kan netto worden terugbetaald. Dit geldt ook als het de be-

trokkene niet verweten kan worden dat de vordering niet is terugbetaald in het kalenderjaar waarop deze betrekking heeft.

- Er vindt alleen een boeteonderzoek plaats bij opzettelijke fraude. Dit betekent niet dat de terugvordering niet gebruteerd kan worden. Door geen boete-onderzoek uit te voeren, wordt de ondernemer al financieel tegemoetgekomen. Er is geen reden om daarnaast de af te dragen loonheffing niet terug te vorderen.

Artikel 5. Inwerkingtreding

De beleidsregels treden in werking met ingang van 30 maart 2022.

Artikel 6. Citeertitel

Deze beleidsregels worden aangehaald als: Beleidsregels M&O TOZO gemeente Leeuwarden.